

N.B. ! Alleen gesproken tekst geldt!

1

Openingspeech op het 30ste Congres van de CPN door Elli Izeboud,
voorzitter van het partijbestuur-28,29 en 30 nov.'86.

Beste aanwezigen:

partijgenoten, genodigden, dame en heren van de pers,

Hartelijk welkom op dit CPN-congres.

Vele ogen zijn dit weekend op onze partij gericht. Velen vragen zich af wat er van de CPN over is na de zware verkiezingsnederlaag. Velen zijn benieuwd of en hoe de CPN verder gaat.

En niet te vergeten: velen hopen dat we verder gaan, onze posities weten te herstellen, te versterken en nieuwe posities op te bouwen en zij hebben hoge verwachtingen van de CPN in de komende tijd.

De betekenis en eigen waarde van het optreden van Nederlandse communisten is juist de afgelopen dagen sterk naar voren gekomen. Nog maar een week geleden maakte het kabinet na haar vrijdagse beraad bekend voornemens te zijn het pensioen van de weduwe Rost van Tonningen ongemoeid te laten. Men beriep zich daarbij ondermeer op een meerderheid in de Tweede Kamer.

Binnen een week tijd is die meerderheid een duidelijke minderheid geworden. Een enorme overwinning voor de democratie ,die niet uit

de lucht is komen vallen, maar resultaat is van het ingrijpen door talrijke mensen en organisaties. Zij gaven uiting aan diepgewortelde anti-fascistische gevoelens en rechtvaardigheidsbesef en aan afkeer en verbijstering over de kille onredelijkheid en minachtende opstelling van het kabinet, met Van Dijk voorop.

Wij zijn er trots op dat we hier op ons congres onder de gedelegeerden en genodigde gasten velen kunnen begroeten die de afgelopen weken onvermoeibaar zijn opgetreden en ^{samen met anderen} een beslissende bijdrage hebben geleverd aan het tot stand brengen van deze

ommekeer in de opstelling van parlement en regering. We zijn er van overtuigd dat ~~de~~ ^{ook op zulke bezien} die mensen ^{ook} ~~ook~~ ^{dat alle paragrafen} Het hooghouden van de waarden, de geest en de resultaten van het ^{wer} anti-fascistisch, democratisch verzet is duidelijk niet alleen een zaak van het levend houden van strijd uit het verleden. Het is een zaak van verdediging van mensenlijke waardigheid, die beslissend is voor het leven nu en in de toekomst.

Partijgenoten,

De wezenlijke doelstellingen waarvoor onze partij, waarvoor communisten zich sterk maken, zijn geen monopolie van communisten. In de diverse inspirerende bewegingen van deze tijd werken mensen van verschillende partijpolitieke huize zij aan zij samen. De beweging tegen de waanzin van de atoombewapening, bewegingen tegen vergiftiging en vernietiging van het natuurlijke milieu, bewegingen tegen onderdrukking en discriminatie, bewegingen voor internationale solidariteit met bevrijdingsbewegingen, bewegingen

voor sociale en democratische rechten, voor sociale zekerheid: Al deze bewegingen, die zich in ons land voltrekken - en die *een* internationale dimensie hebben - trekken sporen dwars door bestaande politieke partijen heen.

Niemand, geen enkele partij, kan deze bewegingen claimen.

Maar voor het op gang brengen van bewegingen, voor de brede ontplooiing ervan en voor het bereiken van resultaten is het van beslissende betekenis dat er mensen en groepen zijn, die het verzet tegen onrecht en onderdrukking en de strijd voor vernieuwing organiseren!

Hier ligt een wezenlijke eigen bijdrage van de CPN, een politieke partij die zich tot taak rekent om verzet te initiëren en te organiseren en daarop haar eigen organisatie afstemt.

De CPN is een onmisbare politieke factor. Onmisbaar in bewegingen voor vrede, democratie en maatschappijvernieuwing. Onmisbaar in het parlement.

De kwestie van de 'zwarte weduwe' toont aan dat communisten vanuit buitenparlementaire posities samen met anderen hun stempel op de politiek kunnen drukken. Tegelijk toont het aan, dat een volksvertegenwoordiging zonder communisten onverteerbaar is.

Dit congres heeft ten doel om samen te bespreken hoe we onze invloed kunnen vergroten, hoe we posities kunnen herstellen en nieuwe posities kunnen veroveren, uitgaande van de eigen waarde van de CPN in het Nederlandse politieke en maatschappelijke krachtenveld.

Aanwezigen, partijgenoten,

De waarde van de CPN kan niet afgemeten worden aan de keuze voor deze of gene partijpolitieke partner.

Ieder die naar dit Congres is gekomen met het idee dat hier beslist gaat worden of we bij de PSP en PPR horen, dan wel bij de PvdA, zal nul op het request krijgen. De CPN hoort bij zichzelf en bij de mensen die zij vertegenwoordigt.

De CPN is geen 'moderne onbehuisde', die ergens ondergebracht moet worden. De CPN is een vernieuwingsgezinde communistische partij, die autonoom haar politiek bepaalt.

Onze wil tot samenwerking geven we vorm op vele manieren in wisselende omstandigheden, variërend van brede samenwerking voor concrete doeleinden tot meer duurzame samenwerkingsverbanden voor gemeenschappelijke programma's.

Partijgenoten,

Dit gezegd zijnde, een enkel woord over enige veelbesproken passage's uit het congresmateriaal en de wijze waarop dit in de pers werd samengevat:

- ...CPN zoekt samenwerking met de PvdA
- ...CPN constateert: PvdA naar links opgeschoven...
- ...CPN laat samenwerking met PSP en PPR los...

De vlam sloeg in de pan.

* De PvdA naar links opgeschoven?

En dat terwijl velen met grote zorg het gedrag van de PvdA en uitlatingen van vooraanstaande woordvoerders vlak na de verkiezingen gadesloegen: De aarzelingen over het Nee tegen plaatsing van kruisraketten en over voortgaande acties. De vriendelijke bejegening van Lubbers en de begripvolle reacties op de nieuwe bezuinigingsplannen. Het instemmen met de strafsancities in de bijstand. Het opnieuw uitstellen van de partijdiscussie en van een kritische beoordeling over de eigen strategie.

* Samenwerking met PSP en FPR loslaten?

En dat terwijl er in een reeks van plaatsen succesvol samengewerkt is en wordt, en soms ook - mede dank zij die samenwerking - posities in dagelijkse besturen van gemeenten veroverd zijn, waardoor verkiezingsprogramma's ^{beter} waargemaakt kunnen worden.

* De CPN zoekt samenwerking met de PvdA?

Dat wil de PvdA toch immers helemaal niet.

* Het feminisme laten vallen?

En dat terwijl de bijstandsvrouwen van alle kanten belaagd, vernederd en getreiterd worden; terwijl door reeksen bezuinigingen op allerlei voorzieningen vrouwen aan huis gekluisterd worden; en diverse regeringswoordvoerders niet onder stoelen of banken steken dat ze de klok jaren terug willen draaien.

Veel vragen, partijgenoten, en evenzovele voor de hand liggende antwoorden.

De kern van het congresmateriaal heeft betrekking op de verhouding

6

tot en de verbinding met de massa, met mensen aan de basis, met hun belangen en verlangens.

En die verhouding, beste aanwezigen, is minstens zo interessant als de verhouding tot andere partijen. Het is bovendien een vraagstuk dat zich voor alle progressieve partijen voordoet. Het gaat om het overbruggen van de kloof tussen mensen en de politiek.

De CPN ziet dat als een eigen verantwoordelijkheid en als een verantwoordelijkheid van allen, die van mening zijn dat de ideeën en eisen van massa's mensen in de volksvertegenwoordiging gehoord, geuit en gerealiseerd moeten worden.

7

Partijgenoten,

Stellen de passages in het congresmateriaal over de PvdA dan niets voor? Zijn het ongelukkige uitglijders van de tekstverwerker?

Aanwezigen,

De passages stellen wel degelijk iets voor. Het gaat ons erom dat de resultaten van progressieve machtsvorming niet worden weggegooid. Onmiskenbaar is de afgelopen jaren de stellingname van de PvdA op een aantal terreinen onder invloed van de machtsontplooiing van maatschappelijke bewegingen in positieve zin veranderd.

Wij zeggen : het is nodig de PvdA aan die progressieve stellingnames te houden en daarin verder op te stuwen.

Om in ons land iets te veranderen in progressieve zin, is vereniging van zeer velen nodig. Geen enkele van veranderingsgezinde maatschappelijke organisaties, geen enkele progressieve partij kan de illusie hebben dat ze het alleen wel af kan.

Als wij in ons congresmateriaal spreken over de noodzaak van het profileren van de CPN, van het duidelijker voor het voetlicht brengen van onze stellingnames, dan gaat het niet om het ijdel oppoetsen en aanschouwen van het eigen gezicht in eigen gelederen. Het gaat om het optreden voor en het uitdragen van onze opvattingen. Zonder dat immers heeft samenwerking geen basis en geen inhoud. Zonder dat stagneert de op gang gekomen dialoog tussen progressieven van verschillende huize. Hier op dit Congres

verklaren wij opnieuw dat de CPN vastbesloten blijft werken aan brede machtsvorming voor progressieve doelen.

Wij zullen alle samenwerkingsvormen bevorderen die daartoe bijdragen.

Wij nodigen anderen uit om van gedachten te wisselen over onze ideeën en we staan open voor ideeën en initiatieven van anderen. Zowel onze partij, als PSP en PPR hebben na de verkiezingen enige tijd genomen voor intern beraad en voor het raadplegen van de eigen achterban.

Een gemeenschappelijk element in de conclusies lijkt te zijn, dat de komende tijd het accent moet liggen op actie, op inhoudelijke kwesties, op uitwisseling en verwerking van ervaringen, op verdieping van inzicht.

Communisten zullen daaraan een eigen bijdrage leveren, uitgaande van een nauwe verbinding met de dagelijkse praktijk.

Partijgenoten,

die in korte tijd moest worden vervaardigd -
die onder grote

Het is waar: de tekst van het partijbestuur had sterker gekund en had concreter ontmoeten. Het vaststellen van prioriteiten voor de nabije toekomst en het beoordelen van de mogelijkheden om iets te bereiken vereisen inzicht, analyses en verwerking van feiten en ervaringen. Dat is in het congresmateriaal maar ten dele gebeurd. De gedachtenwisseling op de ledenvergaderingen heeft in dat opzicht al veel interessants opgeleverd. Het partijbestuur heeft op grond daarvan ook een aantal voorstellen ten aanzien van de

9

ontwerpbesluiten overgenomen.

Beste aanwezigen,

Het is een feit, we hebben een dreun gekregen bij de verkiezingen. We hebben ernstige verliezen geleden. Maar nu al - voor de aanvang van het Congres - kunnen we vaststellen dat er alle redenen en voldoende basis is om door te gaan.

Bij het verwerken van de verkiezingsnederlaag hebben communisten laten blijken over grote veerkracht en doorzettingsvermogen te beschikken, daartoe geïnspireerd door de vele aanmoedigende reacties van sympathisanten, daartoe ook geïnspireerd door woede over verbijsterende regeringsvoornemens en de daarmee gepaard gaande arrogantie.

Zo'n honderdvijftig ledenvergaderingen van afdelingen en groepen hebben het congresmateriaal besproken. Deze vergaderingen bevestigden het beeld van verzwakking van de partijorganisatie zoals dat in het congresmateriaal wordt omschreven.

Maar tegelijk bleek dat er overal in ons land, van Den Helder tot Maastricht en van Delfzijl tot Vlissingen communisten zijn die creatief door gaan - en die in de congresvoorbereiding afspraken hebben gemaakt voor activiteiten op afdelingsniveau. Dit Congres kan een beeld opleveren van de zwakke en sterke punten van onze partij zodat we realistische besluiten kunnen nemen over onze activiteiten voor de nabije toekomst.

Er is in voorbereiding van dit Congres veel kritiek geleverd op

het zittende partijbestuur.

Toch wil ik hier ook benadrukken dat het partijbestuur ^(en vele vrijwilligers) na de verkiezingen slagvaardig de noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om de directe materiele en financiële consequenties van de verkiezingsuitslag het hoofd te bieden. We hebben initiatieven genomen om het naar buiten treden van de CPN te bevorderen, in acties, met stellingnames, middels een geslaagde manifestatie. We hebben dit Congres voorbereid om de partij in staat te stellen zich te beraden en overwogen besluiten te nemen, op grond van een beoordeling van de actuele situatie.

Kameraden,

Ter inleiding van de besprekingen op dit Congres wil ik daarvan enkele lijnen aangeven.

Zowel in ons land als in andere kapitalistische landen is een proces gaande waarin het ondernemersdom een groeiende greep verwerft op nagenoeg alle terreinen van het maatschappelijk leven. Hun invloedssfeer bestrijkt als vanouds de economische en sociale politiek, maar grijpt ook verder om zich heen: op militair terrein, in het onderwijs en de ontwikkeling van wetenschap en technologie, op het terrein van kunst en cultuur, in de gezondheidszorg, op milieu en energiepolitiek.

Het VNO ging er onlangs zelfs toe over gemeentebesturen te kapittelen die zich met politiek bemoeien door zich bijvoorbeeld uit te spreken voor sancties tegen bedrijven die zaken doen met Zuid-Afrika of werken voor Woensdrecht.

Het ruimte geven aan deze machtsvergroting vormt de kern van de no-nonsense politiek van CDA en VVD.

Verworven sociale en democratische rechten - waarvoor de overheid bij uitstek zorg dient te dragen en die zij dient te garanderen - worden uitgeleverd aan de willekeur en de korte-termijn-bekrompenheid van het ondernemersbelang.

Deze ontwikkeling drukt een zwaar stempel op het dagelijkse leven van de bevolking. Zij gaat ook gepaard met pogingen tot ingrijpende wijzigingen van de politieke structuur en het functioneren van de parlementaire democratie. Het regeerakkoord

heeft in de Nederlandse politiek z'n intrede gedaan. Het heeft een verziekende uitwerking op de menings- en besluitvorming in het parlement. Diens optreden als volksvertegenwoordiging wordt vaak gefrusteerd door de regeringspartijen omdat besluiten over uiterst belangrijke kwesties al bij voorbaat via fractiediscipline en in onderonsjes beklonken worden.

Zo lopen alle creativiteit, vindingrijkheid en ideeën van mensen vast in de riolen van partijpolitieke spelletjes. Het is buitengewoon ernstig, dat de politiek, dit wil zeggen het maatschappelijke kanaal, waarlangs mensen invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken, op deze wijze in discrediet wordt gebracht. De term politiek dreigt zo synoniem te worden met onzindelijk gedrag en handelen met oneerlijke bijbedoelingen.

Hier is sprake van een internationaal verschijnsel, een trend waarin corruptie tot deugd lijkt te worden verheven, en het politieke bedrijf van schandalen aan elkaar hangt. Kijk naar de regering-Reagan met zijn wapenleveranties aan Iran en het verstrekken van de winst daarvan aan criminelen die het volk en de onafhankelijkheid van Nicaragua permanent bedreigen.

De werkelijkheid blijkt steeds weer schokkender dan de meest donkerbruine vermoedens.

Terug naar eigen land: De onfrissigheden die vanuit de Haagse keuken op onze tafels verschijnen zijn ook niet gering:

De RSV-affaire, het ABP-schandaal, de kwesties bij het ministerie

13

~~van defensie rondom de Walrussen en Luipaarden. Deze regering die naam maakte met het jagen van wetten door de Eerste en Tweede Kamer en daarbij zo onzorgvuldig te werk gaat dat en allerlei reparatiewetjes moeten volgen - zag zogenaamd geen mogelijkheid om aan de schandalige pensioenuitkering van de weduwe van Rost van Vonnigen een eind te maken.~~

Beste aanwezigen,

Politieke verloedering en degeneratie verdienen ten scherpste bestreden te worden door iedereen in welke partij of organisatie dan ook, die nog enig democratisch besef en gevoel voor menselijke waardigheid in ^{haar} zijn lijf heeft.

De CPN zal met volle inzet en het benutten van haar strijdervaringen haar bijdrage leveren aan de ontplooiing van de broodnodige democratie en politieke vernieuwing. Zij zal ervoor optreden dat de stem van verzet wordt gehoord en het parlement op zijn eigen verantwoordelijkheid aanspreken. Dat is een daad ter verdediging van de parlementaire democratie.

Aanwezigen,

Het is onze overtuiging dat de oplossing van de enorme problemen van deze tijd toekomstvisie en democratie vereist.

Als wij de huidige situatie als puinhoop beschrijven is dat geen kwestie van linkse zwartgalligheid of pessimisme. Onze mening is dat er andere keuzen gemaakt moeten en kunnen worden.

En dan zeggen we ook:

~~afdoend~~

De dictatuur van het CDA-VVD-regeerakkoord kan niet beantwoord worden met een regeerakkoord van PvdA met CDA!

Dat is niet de oplossing.

De oplossing ligt niet bij 'supermannen' en 'supermachten' maar bij de vindingrijkheid van gewone vrouwen en mannen.

Effectieve oppositie moet zich dáárop baseren, moet zich baseren op bewegingen die sporen trekken dwars door bestaande partijen en organisaties heen?

Kameraden,

Het is een dringende taak voor de oppositie, voor democratische organisaties en progressieve partijen om argumenten aan te dragen *en* ~~om~~ alternatieven te presenteren.

En, kameraden, het is nodig dat met meer zelfbewustzijn te doen dan de afgelopen jaren het geval is geweest.

Het politieke resultaat van het optreden tegen het pensioen van Rost van Tonningen geeft aan dat het mogelijk is een schijnbaar betonnen opstelling te doorbreken.

Dat zal ook op andere gebieden moeten.

Het moeilijkst lijkt dit te zijn rondom vraagstukken van economische en sociale politiek. Het opgevlamde protest tegen de regeringsvoornemens om wezenlijke voorzieningen af te breken, is bemoedigend.

Velen hebben actiemoeheid overwonnen en organiseren verzet. Velen hebben aangetoond dat wat de regering wil, niet *k*an, dat er sprake is van bot snoeiwerk dat iedere toekomstvisie ontbeert.

Maar de dogma's van de 'Onafwendbare Noodzaak van Bezuinigingen' en 'Loonmatiging' zijn wijd verbreid en helaas diep geworteld ook in belangrijke organisaties die met de arbeidersbeweging verbonden zijn: de FNV en de PvdA.

Deze dogma's belemmeren een verenigd optreden van werkenden en uitkeringsgerechtigden, van werkenden bij de overheid en die *in* de particuliere sector. Ze staan solidariteit in de weg *tussen* *alleen* die door het beleid van regering en ondernemers getroffen worden.

Het formuleren van eisen, het organiseren van actie daarvoor, het ontwikkelen van solidariteit daarmee - dat alles wordt belemmerd door de Mitsen en de Maren, die telkens weer opgeworpen worden en mede voortvloeien uit de gedachte dat de bezuinigingspolitiek van de regering alleen gradueel te wijzigen zou zijn, de gedachte dat ook een 'linkse' regering zou moeten bezuinigen en zogenaamde 'impopulaire maatregelen' zou moeten nemen.

De CPN kan een belangrijke rol spelen in het geven van tegenvuur, in het uitwerken van argumenten, in het doorbreken van taboes.

a) Met het doorvoeren van de geplande bezuinigingen worden grenzen overschreden die niet overschreden mogen worden en die ingrijpende invloed op toekomstige mogelijkheden hebben. Dat klinkt in alle toonaarden vanuit het onderwijs, de gezondheidszorg, de vrouwenbeweging, kunst- en cultuur-kringen.

Het levenspeil van veel mensen is de afgelopen jaren danig gekelderde.

Van de meer dan drie miljoen mensen die op een uitkering zijn aangewezen leeft volgens officiële cijfers nu al 85 procent van niets meer dan het door De Graaf en De Koning voor hen voldoende geachte bestaansminimum...

En dat valt in het Nederland van vandaag te constateren op het moment dat de zwaarste klappen nog moeten komen: de per 1 januari aanstaande door te voeren wijziging van het sociale zekerheidsstelsel. Dat zal ertoe leiden dat ook de laatste

18
funderingen van de in de jarenlange strijd opgebouwde,
veelbezongen 'verzorgingsstaat' worden geslecht.

Kortom: Ten eerste is de bezuinigingspolitiek onhoudbaar omdat de
gevolgen onacceptabel zijn.

Kameraden,

b. Waar ging het om bij deze politiek?

Het ging om herstel van winsten door loonmatiging en bezuinigingen op overheidsuitgaven.

Hoe werd deze politiek verkocht?

Met de belofte van herstel van de economie, meer werk en gezondmaking van de overheidsfinancien.

Dit is een kluwen van tegenstrijdigheden.

Een ding is zeker: Het beloofde winstherstel is er gekomen. Het is er gekomen voor de grote concerns en de met hen verbonden industriële, handels en kapitaalsgroepen. Dit gebeurde vaak ten koste van voornamelijk nationaal georiënteerde bedrijven, zoals de ADM.

De voorzitter van de Raad van Bestuur van de AMRO-bank, CDA-topman Nelissen, ex-minister van economische zaken, constateerde onlangs tijdens de zogeheten 'Dag van het Aandeel' met voldoening dat dit jaar de winst per aandeel met gemiddeld 8 procent zal stijgen. Voor volgend jaar wordt een stijging verwacht met tien procent.

Een reeks concerns en banken heeft winstrecords gebroken in het afgelopen jaar.

Het Financieel Dagblad publiceerde onlangs de ranglijst. Nummer een van de winst-hit-parade: de Koninklijke Shell met maar liefst 13,4 miljard gulden. Dat is meer dan wat de regering komend jaar

wil bezuinigen, ~~het clubhuiswerk, het kleuteronderwijs, de bejaarden, de ziekenhuispatienten, de kunstenaars, de ambtenaren, de KAO-ers en wie er nog meer aan het sociaal elan van dit kabinet dreigen te worden opgeofferd.~~

De samenstellers van de ranglijst lieten haar vergezeld gaan van de constatering dat er inderdaad sprake is van 'voortgaand economisch herstel' als gevolg van 'voortgaande loon- en kostenmatiging, verhoging van efficiency en productiviteit'. Of in gewoon Nederlands door met minder mensen meer werk te laten verrichten zonder enige compensatie in loon!

Partijgenoten,

Het CDA-VVD-kabinet heeft wel recht op een bedankje van de grote banken en concerns. Met de winsten die zij in dit jaar vergaarden zijn ZIJ terug op het niveau van de zestiger jaren, de jaren waarin de conjunctuur hoogtij vierde, de jaren ook waarvan in de loop van de ~~zeventiger jaren~~¹⁷⁰ onder andere Den Uyl liet weten - ter motivering van het ook door hem verdedigde matiging en bezuinigingen, dat die nooit meer zouden terugkeren...

Aanwijzing,

Ze ZIJN teruggekeerd, tenminste voor de Shell en noem het hele rijtje maar op.

Maar, partijgenoten, hoe staat het met die andere belofte van de achtereenvolgende regeringen : die van de bevordering van de werkgelegenheid.?

Het omzetten van winst in werk bleef uit.

Arbeidstijdverkorting werd geblokkeerd, zodra die daadwerkelijk arbeidsplaatsen en herverdeling van arbeid kon opleveren; dat wil zeggen zodra die ^{//}meer kon worden dan een dekmantel voor loonmatiging, intensivering en rendementsherstel.

En de grootste werkgever in ons land - de overheid zelf - maakt schaamteloos duidelijk hoe de hand wordt gelicht met de bewering dat inleveren de werkgelegenheid bevordert! Vandaag stond op de agenda van het wekelijkse kabinetsberaad een tot in detail uitgewerkt voorstel van minister Van Dijk om de komende vier jaar zo'n 20.000 arbeidsplaatsen bij de overheid te doen verdwijnen.

~~Tijdens het vorige kabinet kregen de ambtenaren nog te horen dat hun protest tegen het alsmaar inleveren op hun loon eigenlijk a-sociaal was, want: Hadden zij het niet beter dan de werkenden in het particuliere bedrijf? Waren zij er niet zeker van dat zij nooit ontslagen zouden kunnen worden? Daar mocht toch best enige extra matiging tegenover staan? Nu is dat argument door het kabinet zelf tot een vodie papier verklaard.~~

Dat is het tweede argument tegen de bezuinigingspolitiek:

Het geld dat ermee bijeen gegraaid is, verdwijnt ongecontroleerd in de zakken van de ondernemers.

En de overheidsfinancien, zijn die met dit alles gesaneerd?

Geen sprake van!

De rentelasten, de bewapeningsuitgaven, de subsidies aan de

ondernemers, zijn hoger dan ooit en nemen een steeds groter deel van de begroting in beslag.

Steeds minder blijft er over voor daadwerkelijke dienstverlening door de overheid en voor noodzakelijke voorzieningen.

Geen sanering dus, geen gezondmaking, maar een kostbare overheveling van geld naar concerns en kapitaalbezitters.

Kortom: Ruding, de matigingsarchitect, blijkt een dr. Frankenstein te zijn. Hij schiep het monster van de bezuinigingspolitiek dat zich vervolgens tegen zijn eigen maker keert.

Het financieringstekort, waarover je de laatste tijd opmerkelijk minder hoort spreken, laat zich nauwelijks terugdringen met een bezuinigingspolitiek die vóór alles van de belangen van de grote ondernemers afhankelijk wordt gemaakt en die de koopkracht permanent uitholt.

c. Bezuinigingen worden ook verdedigd met het argument dat deze bij zouden dragen aan een efficiënter overheidsapparaat van voorzieningen en diensten.

Ook in progressieve kringen klinken in het kader van de zogenaamde 'nieuwe realistische trend' de geluiden dat bezuinigingen niet alleen nodig, maar eigenlijk ook wel nuttig en verfrissend zijn. Maar, aanwezigen, leveren bezuinigingen werkelijk de gewenste doelmatigheid op? Het is waar, er zijn in het overheidsapparaat de nodige stofresten uit de wederopbouw- en koude oorlogsperiode op te ruimen. Kijk maar naar het leger bijvoorbeeld met zijn

automatische promoties en verspilling van gemeenschapsgelden bij de aanschaf van materieel.

Is het echter niet veel verstandiger om de bezem die de frisheid moet brengen te hanteren als uitloper van de democratische bewegingen, dan in het kader van door de rechtse regering gedicteerde bezuinigingen?

De doorgevoerde bezuinigingen hebben geen verfrissing en vernieuwing opgeleverd: ze bevestigen juist de bestaande machtsverhoudingen en de bestaande hiërarchie.

Ze draaien vernieuwingen de nek om zoals in het onderwijs.

De bezuinigingen hebben niet geleid tot vermindering van de bureaucratie - maar hebben versterking van rechtse machtsposities tot gevolg en benauwende controle door de overheid.

~~Ons, aanwezigen, deze bezuinigingspolitiek heeft niet geleid tot de doelen waarmee zij is gepresenteerd. Ze leverde geen werk op, geen herverdeling van arbeid, geen uitzicht op een beter levenspeil, geen gezondmaking van s'rijks financiën, geen vermindering van de bureaucratie, geen respect voor eigen initiatieven en keuzes van mensen.~~

De bezuinigingspolitiek heeft voor de massa van de bevolking alleen maar ellende en onzekerheid opgeleverd.

~~E~~ En die ellende en onzekerheid komen in steeds schriller contrast te staan met de genoemde winststijgingen en vooral ook met de voortgaande geldstroom voor bewapening, waaronder de zinloze

investerings in Woensdrecht.

Een toekomstvisie heeft de regering niet. Dat blijkt op alle onderdelen. Dat blijkt voor haar economische en sociale politiek in z'n geheel.

Tot het midden van de jaren '70 vormde de gedachte van een 'gemengde economie' een ideologische pijler van het overheidsbeleid.

Nu wordt deze 'gemengde economie' waarin het kapitalisme met z'n vrije markt en overheidssturing zouden samengaan, afgeschreven. Maar de regering heeft er geen nieuw concept voor in de plaats gesteld. Een goeie gelegenheid dus voor ons en ruimte, om onze ideeën over socialisme te stellen tegenover een kale ondernemerspolitiek zonder toekomst.

Partijgenoten,

De kapitalistische aanpak is in het offensief en ontmoet onvoldoende tegenvuur op economisch gebied. Rondom vraagstukken van vrede en veiligheid begint zij echter in de verdediging te raken.

Na jarenlang optreden en argumenteren van vredesbewegingen is onlangs voor het eerst op een topbespreking, in Reykjavik, de mogelijkheid zichtbaar geworden van afspraken over vermindering van bewapening.

Dit gebeurde dank zij de gedetailleerde voorstellen door de Sowjet-Unie. De besprekingen in Reykjavik hebben geen directe resultaten opgeleverd, maar zelfs het bespreken van wapenvermindering blijkt zeer diep in te grijpen in kringen van de bewapenaars en tot grote verwarring te leiden.

De onderhandelingen liepen vast op Reagans paradepaardje, de SDI met bijbehorende atoomproeven.

Dat wil zeggen: een akkoord waardoor alle middellange afstandswapens uit Europa zouden verdwijnen, is geblokkeerd door Reagans vasthouden aan een uiterst gevaarlijke en omstreden nieuwe stap in de bewapening.

Ook in de Navo is dit SDI-project omstreden.

De steun aan de militaristische avonturen-politiek van de huidige Amerikaanse regering zal zeker niet toenemen nu deze in diepe schandalen is verwickeld. Gisteren sprak Van de Broek z'n treurnis

uit over het loslaten van het SALT-II door de Verenigde Staten. Het is onmiskenbaar dat na jaren van uitsluitend denken in militaire termen nu, met name door de voorstellen van de Sowjet-Unie, gunstiger voorwaarden zijn geschapen voor vredesstrijd.

Maar onontbeerlijk blijft de vredesstrijd van massa's mensen. Vredespolitiek vereist een andere opstelling van de regeringen van diverse landen, en die verandering is alleen te bereiken door machtige, duurzame coalities van alle vredeskrachten.

~~De verwarring en meningsverschillen in Navo-kringen, door de nieuwe politiek van de Sowjet Unie,~~ ^{← nieuwe} De kansen moeten ook in Nederland door de vredeskrachten worden aangegrepen om zich te herenigen en de druk op de eigen regering te vergroten. De centrale doelstellingen daarbij zullen ook op dit Congres belangrijk onderwerp van bespreking en besluitvorming zijn.

Beste kameraden,

In de voorbereiding van dit Congres en bij het bespreken van de achtergronden van de verzwakte positie van onze partij is ook de positie van communistische politiek in internationaal verband aan de orde geweest.

Na de uiterst moeilijke jaren van verstarring, verdeeldheid en scheuring is een fase aangebroken is van herorientatie. Deze is nog niet overal op gang en wordt zwaar belemmerd door angst voor verandering, noch heeft het overal al tot conclusies geleid. Toch is een proces van herorientatie overal gaande in partijen in socialistische landen, in kapitalistische landen en in de derde wereld.

In socialistische landen zijn problemen aan de orde gesteld als :

- het optreden voor ontwapening zodanig dat vredesbewegingen er ruimte door krijgen;
- de verhouding tussen staat en partij;
- de strijd tegen bureaucratie en verwording;
- de uitwerking van democratie onder socialisme waarbij inbegrepen de rechten van individuele burgers;
- de onderlinge verhouding tussen communistische partijen in socialistische landen uitgaande van het erkennen van de noodzaak om verschillende wegen te gaan.

In kapitalistische landen staan vraagstukken van bondgenootschappen en de rol van communistische partijen daarin in het

brandpunt van de belangstelling. Ook is aan de orde het zoeken van antwoorden op nieuwe ontwikkelingen²⁰ als de revolutionaire ontwikkeling van de productiekrachten; de uitstoot van arbeidskrachten door automatisering, die niet alleen een conjunctureel verschijnsel is; de veranderingen in de arbeidsomstandigheden en de samenstelling van de arbeidersklasse. Het gaat hier om vraagstukken van machtsvorming gericht op revolutionaire veranderingen. *Ze dringen zich op aan* ~~Deze vraagstukken zijn onontwikkbaar~~ ~~voor~~ allen die socialisme willen bereiken en die geen genoegen nemen met socialisme als eeuwig aan de horizon wenkend perspectief.

Het Reaganistische tijdperk als dieptepunt van politieke degeneratie waarin arrogantie, uitbuiting, inmenging, bedrog en corruptie hoogtij vieren, dwingt tot het uitwerken van nieuwe perspectieven. Communisten hebben daarin hun eigen taak te vervullen. Het gaat niet alleen om het verwoorden van de perspectiefloosheid van het moderne kapitalisme, het gaat niet alleen om het formuleren van socialistische doelstellingen, het gaat erom aan te geven hoe de weg daarheen gegaan moet worden, rekening houdend met ervaringen uit het verleden en met nieuwe feiten en maatschappelijke ontwikkelingen.

Wij, Nederlandse communisten, hebben geprobeerd daar iets aan te doen en er zal nog het nodige moeten gebeuren om onze ideeën ~~wel~~ handen en voeten te geven.

Het gaat hier echter om kwesties waar alle communistische partijen en allen, die het socialisme wensen, aan moeten werken, het liefst samen en gecoördineerd.

Temeer geldt dit waar we in deze tijd te maken hebben met vele grensoverschrijdende problemen die samenhangen met de snelle ontwikkeling van wapening en technologie.

De ramp van Tsjernobyl bewijst dat op schokkende wijze.

De CPN zal optreden voor internationale dialoog en samenwerking en zal proberen ontstane breuken en scheidslijnen tussen communisten te overbruggen en teniet te doen. Naar onze overtuiging zijn daarbij een aantal zaken van wezenlijk belang:

- het ontplooiën van praktische internationale solidariteit met vrijheidstrijders overal ter wereld;

- een onvermoeide inzet voor vrede en meer veiligheid door atoomontwapening en het terugdringen van wapening in het algemeen;

- het ontwikkelen van standpunten en van strijd tegen de gevolgen van de crisis uitgaande van de gelijkwaardigheid van ieder mens; en van waakzaamheid tegen elke vorm van racisme, vreemdelingenhaat en anti-semitisme en uitgaande van de noodzaak van het ontwikkelen van nieuwe verhoudingen tussen mannen en vrouwen.

Jaren van heftige onderlinge strijd tussen communisten en communistische partijen liggen achter ons. Deze strijd heeft een spoor van verdeeldheid en verbittering nagelaten, internationaal

en in verschillende landen. Maar gelukkig zijn er ook communisten doorgegaan met denken, met het produceren van ideeën en vooral met actievoeren en daarin het bouwen aan brede bondgenootschappen. Zo is een basis blijven bestaan en soms ook versterkt waarop nu voortgebouwd kan worden, ~~door communisten, communistische partijen en andere partijen en bewegingen die optreden voor socialisme en maatschappijvernieuwing.~~

Buitengewoon inspirerend en leerzaam is de vrijheidsstrijd in Zuid-Afrika die nu al een wereldwijde, diepgaande invloed heeft op de machtsverhoudingen.

Reagan leed een nederlaag in het Amerikaanse congres. Bedrijven trekken zich terug. Het optreden voor sancties, het optreden voor een boycot begint succes te krijgen. Maar , partijgenoten, er moet niet alleen iets weg uit Zuid-Afrika, er moet niet alleen kapitaal onttrokken worden , er moet ook heel veel geld naar Zuid-Afrika toe , geld voor de bevrijdingsstrijd. Geld voor het ANC. Die praktische steun en solidariteit is uiterst belangrijk voor ons optreden de komende periode en wordt ook met nadruk in het congresmateriaal genoemd.

Kameraden,

De internationale situatie is gespannen en wordt gekenmerkt door opvlammende conflicten en bedreigende voortgaande bewapening. Maar ook is er zeer veel in beweging en tekenen zich historische kansen

en mogelijkheden af en inspirerende voorbeelden.

Het ^{huidige kapitalisme} Reaganistische tijdperk toont enerzijds ~~op schokkende wijze een~~ gigantische internationale macht, flexibiliteit en veerkracht, ~~van~~ ~~het kapitalisme~~. Anderzijds vertoont het duidelijk tekenen van zwakte, van ontbrekende argumenten en overtuigingskracht, van een verzwakking van het draagvlak voor imperialistische en bewapeningsavonturen. Her en der hebben regeringsformaties, die als hechte, vastberaden no-nonsense teams begonnen zijn, nu te kampen met openbaarheid van schandalen, verlies aan geloofwaardigheid en vertrekkende ministers.

Partijgenoten,

Verandering is mogelijk.

~~Voorwaarde om die te bereiken is een vereniging van onderop, van krachten voor verandering.~~

De CPN blijft ~~daaraan~~ werken aan *vereniging van krachten om die te bereiken.*

We stellen ons ondubbelzinnig op aan de kant van mensen, die het niet pikken, die vernieuwing willen. We zullen helpen verstopte kanalen naar en in de politiek open te breken en nieuwe wegen te creëren. De invloed van mensen laat zich niet beperken tot het eens per vier jaar uitbrengen van een stem. Dat is niet verantwoord, daarvoor is de waarde van mensen te groot. Maatschappelijke bewegingen bestaan niet uit een anonieme massa. Zij bestaan uit personen, die stuk voor stuk hun eigen kwaliteit en waarde hebben. In de vredesbeweging zijn talrijke duo's aanwezig, die het op Defensie en Buitenlandse Zaken stukken beter kunnen doen dan Van de Broek en Van Eekelen. In de milieubeweging zijn er zeker mensen die het beter doen dan Nijpels. En in de vrouwenbeweging ^{velen} die het beter doen dan De Graaf en ^{de} De Koning op emancipatiezaken. En een vervanger voor Van Dijk lijkt me ook wel te vinden. En zo kan ik doorgaan.

Partijgenoten,

Er is geen reden ons te laten intimideren door Haagse kringen.

Er is geen reden ons te laten imponeren door de arrogantie en de gevestigde posities en belangen van de grote partijen.

De CPN heeft een eigen waarde en we moeten ons daarvan bewust zijn.

Er zijn terreinen waarop bij uitstek onze partij over ervaring, kennis en daadkracht beschikt; waarop wij iets op gang kunnen brengen, en kunnen helpen om resultaten te behalen.

Dat is het geval als het gaat om internationale solidariteit ,bijvoorbeeld met het volk van Indonesie; om strijd tegen bewapeningspolitiek; om loonstrijd, strijd voor sociale en democratische rechten, verzet tegen bezuinigingen.

Juist onze partij is in staat de tradities van het anti-fascistische verzet te verbinden met bestrijding van hedendaagse onrecht en uitingen van racisme en discriminatie.

We kunnen er trots op zijn dat we een dagblad uitgeven dat juist in deze kwesties invloed kan uitoefenen en zich onderscheidt van de pers op commerciële basis. Dit is een onderscheid waardoor De Waarheid een unieke plaats inneemt binnen de Nederlandse dagblad pers.

Dit onderscheid betekent ook dat De Waarheid voor haar voortbestaan afhankelijk is van een organisatie ^{de CPN} die keer op keer de offers daarvoor weet op te brengen. Daarbij behoort verwerking van ervaringen, ideeën en kritiek van mensen die met en voor De Waarheid werken en werven.

Partijgenoten,

~~De voorbereiding van dit Congres toont ^{de} wenselijkheid en de~~

De voorbereiding van dit congres toont de wenselijkheid en de mogelijkheid aan van het overwinnen van de interne ruzies en van vereniging van onze partij voor wezenlijke doeleinden.

De voorbereiding van de statenverkiezingen is al druk op gang, zoals wat betreft de besprekingen over samenstelling van lijsten en programma's.

In alle provincies krijgen de mensen gelegenheid hun stem op de CPN uit te brengen of op door de CPN gesteunde samenwerkingslijsten.

~~Partijgenoten,~~

Velen maken dezer dagen kenbaar dat ze het verdwijnen van onze partij uit de Tweede Kamer nu als een groot gemis ervaren, dat ze er spijt van hebben dat ze bij de laatste verkiezingen niet op de CPN hebben gestemd.

Bij de komende statenverkiezingen kan en moet dat goed gemaakt worden. Dat verlangt van onze partij, van alle communisten een grote inspanning en besef van eigen verantwoordelijkheid.

Als dit congres die wenselijkheid inziet en die mogelijkheid biedt Partijgenoten, ~~moeten het mogelijk zijn~~ we erin kunnen slagen de CPN voor het voetlicht te brengen als partij ^{waarop mensen kunnen} ~~vertrouwen~~ we Er is veel te bespreken op dit Congres - en er moeten belangrijke ^{vertrouwen} besluiten worden genomen en afspraken worden gemaakt.

De meningsvorming over tal van kwesties ~~kan~~ zal op dit Congres niet worden afgerond, en ook de komende tijd doorgaan moeten.

Maar dit Congres kan wel de toonzetting geven voor het uitwerken van een en ander en helderheid scheppen over wat van communisten de komende tijd verwacht kan worden.

Dan geef ik nu graag het woord aan de gedelegeerden.

Het dertigste Congres van de Communistische Partij van Nederland
is hiermee geopend.